

Inspraakreactie van de Participatieraad en de antwoorden

Uit:

Nota van beantwoording: Concept beleidskader wijkplatforms, en Uitgangspunten subsidieregeling en overgangsregeling d.d. 13 december 2023

Inspraakreactie 23, indiener Participatieraad Haarlem

23.1

De Participatieraad brengt graag een advies uit over het concept beleidskader ‘wijkplatforms – samen de stad maken’. Met de in het voorstel beschreven werkwijze met wijkplatforms, beoogt de gemeente Haarlem te stimuleren dat bewoners en andere partijen, die zich inzetten voor de leefbaarheid van de wijk, meer met elkaar in verbinding komen en ondersteund worden. Het beleidskader dient ter vervanging van de verordening op de wijkraden. De beweging maakt onderdeel uit van de actualisatie van het participatiebeleid. De Participatieraad is vanzelfsprekend groot voorstander van het vroegtijdig betrekken van zoveel mogelijk Haarlemmers bij de leefbaarheid van de wijk en de wijze waarop beleid en uitvoering die daaraan raakt wordt ingevuld. Des te meer signalen uit de wijk bekend zijn, des te beter geïnformeerd kan de gemeente, samen met inwoners van Haarlem, nieuw beleid of projecten vormgeven. Het is ons echter niet voldoende duidelijk of de transitie naar wijkplatforms bijdraagt aan meer actieve burgers. De Participatieraad heeft daarnaast enkele andere zorgen over dit beleidskader.

Problemanalyse

Een fundamentele vraag die wij hebben, is de vraag welk probleem hier eigenlijk opgelost wordt. Voor zover de Participatieraad kan beoordelen ontbreekt er een goede probleemanalyse met daarin inzicht in de punten waar het nu niet naar tevredenheid gaat. Hierdoor is het nauwelijks te beoordelen of het vervangen van wijkraden door wijkplatforms de betrokkenheid van wijkbewoners vergroot ten opzichte van de huidige situatie. Waarom zouden Haarlemse wijkbewoners nu wel, of meer, actief worden? Opvallend hierbij is dat de goede voorbeelden van participatie, die in het beleidskader (pagina 4) genoemd worden, juist voortkomen uit initiatieven van wijkraden.

Advies: maak vanuit een heldere probleemanalyse duidelijk waarom de overgang naar wijkplatforms nodig is en hoe deze voor de inwoners van Haarlem een vooruitgang is.

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 1.2:

In het coalitieakkoord is opgenomen dat er een transitie komt van wijkraden naar wijkplatforms. Daarom is in de startnotitie gesteld dat er nieuw participatiebeleid komt en het stelsel van wijkraden ophoudt te bestaan. Aandachtspunten bij de wijkraden zijn de bemensing, diversiteit en de wijze waarop wijkraden in verbinding staan met de bewoners van de wijk. Positieve voorbeelden zijn wijkraden die breed georganiseerd zijn, goed verbonden met de wijk, bewonersinitiatieven stimuleren en ondersteunen, die activiteiten organiseren voor de wijk of bewoners helpen om zich te organiseren. Bij sommige wijkraden is de blik meer gericht op wat de gemeente doet in de wijk, vindt men daar iets van en neemt daar actief een standpunt over in namens de wijk. Als er slechts een paar mensen in een wijkraad zitten, is de vraag wiens belangen er worden behartigd en hoeveel draagvlak in de wijk er daadwerkelijk voor hun standpunten is. Voor de coalitiepartijen waren dit redenen om tot verandering over te gaan en in te zetten op wijkplatforms met de verwachting dat wijkplatforms

een breder publiek bereiken en meer gericht zijn op het ondersteunen van activiteiten die bewoners in een wijk organiseren.

Alle wijken zijn anders en kunnen zich op een andere wijze organiseren. Een wijkplatform kiest zelf de vorm en werkwijze die voor hen het meest effectief is en passend is bij de wijk. De gemeente legt hierin geen verplichting op. Wel biedt de gemeente hulp en ondersteuning om wijkplatforms zo goed mogelijk op weg te helpen. Dit staat nu uitgebreider beschreven in het beleidskader.

23.2 Belangenbehartiging namens de wijk

De wijkplatforms hebben een verbindende en faciliterende rol en mogen niet namens hun wijk spreken of belangen van bewoners behartigen. Dit betekent concreet dat de gemeente uiteindelijk de afweging maakt in de signalen die bekend zijn. Los van het feit dat elk signaal op zichzelf een belang vertegenwoordigt, is het de vraag of de gemeente het beste in staat is om het perspectief vanuit de wijkbewoners in te schatten. Op dit moment kunnen de wijkraden namens de wijk spreken, waarbij de verordening voorschrijft dat de leden van de wijkraad verkozen worden. Een goed functionerende wijkraad zal zoveel mogelijk signalen van bewoners ophalen en een afweging maken vanuit het perspectief vanuit de gehele wijk. Deze rol lijkt ons voor de wijkplatforms ook passend, omdat wij denken dat het een motivatie is voor inwoners om te participeren.

Advies: overweeg wijkplatforms toch toe te staan om namens hun wijk te spreken, vanuit het vertrouwen dat wijkbewoners deze afweging zelf het beste kunnen maken. Wijkplatforms kunnen gevraagd worden expliciet te maken welke overweging voor hen ten grondslag liggen aan de afweging en het door hun geformuleerde perspectief voor de wijk.

Antwoord

Zie antwoord op vraag 2.6:

Het is de taak van de gemeente om te zorgen dat bewoners goed geïnformeerd zijn over projecten en ontwikkelingen die in hun wijk spelen en dat bewoners de mogelijkheid hebben hun mening en belangen kenbaar te maken. In het concept beleidskader participatie wordt nadrukkelijk gesteld dat de gemeente zich gaat inspannen om de participatieprocessen zo toegankelijk en inclusief mogelijk te organiseren om een hoge mate van representativiteit te borgen (<https://haarlem.nl/aanpassing-participatiebeleid>). Het is vervolgens aan de gemeenteraad om een afweging te maken tussen de verschillende belangen.

Wijkplatforms hebben in tegenstelling tot een wijkraad geen rol als het gaat om het beïnvloeden van de gemeentelijke besluitvorming via participatie en inspraak. Het wijkplatform is een netwerk van mensen die zich voor hun buurt of wijk willen inzetten. De blik van een wijkplatform is op de wijk gericht, op de vraagstukken die er in de wijk spelen. Samen met partijen en organisaties die al in de wijk actief zijn en de gemeente kunnen deze vraagstukken opgepakt worden.

Een wijkplatform heeft niet meer rechten dan de bewoners van de wijk om over ontwikkelingen in de wijk geïnformeerd te worden. Een wijkplatform is geen zelfstandig orgaan dat een standpunt uitdraagt namens de wijk. Dit doet geen recht aan de bewoners die een andere mening hebben. Een wijkplatform kan wel helpen om belangen in de wijk inzichtelijk te maken, bijdragen aan het tot stand komen van een passende participatiestrategie en informatie delen met de wijk. Ook kan een wijkplatform bewoners de weg wijzen hoe zich te organiseren, helpen de weg naar de gemeente te vinden of zelf meer zeggenschap te nemen over hun leefomgeving.

23.3 Aanwijzen van Wijkplatforms

Per wijk is er één wijkplatform toegestaan. De gemeente erkent het platform op basis van de erkenningsaanvraag. De Participatieraad vraagt zich af hoeveel invloed wijkbewoners hebben als er in een wijk onvrede is over het functioneren van het zittende platform. De signalen komen dan bij de gemeente en die gaat in gesprek met het wijkplatform, maar is tegelijkertijd samenwerkingspartner van het wijkplatform. Aangezien een wijkplatform niet wordt gekozen door de bewoners van de wijk, is er dus ook geen moment van herverkiezing. Onze zorg is dat de invloed derhalve minimaal zal zijn.

Advies: geef bewoners van de wijk voldoende invloed in geval het wijkplatform niet naar wens functioneert. Dit bijvoorbeeld door hiervoor een heldere procedure af te spreken, of vaste evaluatiemomenten in te richten.

Antwoord

De erkenningsregeling is vervangen door uitgangspunten waarop de subsidie aan wijkplatforms wordt verstrekt.

Jaarlijks kan een (beoogd) wijkplatform subsidie aanvragen voor de organisatiekosten. Als er sprake is van samenwerking tussen verschillende partijen in de wijk dan subsidieert de gemeente de organisatiekosten van het wijkplatform. Indien partijen niet met elkaar willen samenwerken of als er signalen zijn over het functioneren van het wijkplatform kan dit in het uiterste geval ertoe leiden dat aan geen enkele partij in de wijk het basisbudget voor wijkplatforms wordt verstrekt. Het geld blijft beschikbaar voor de wijk en initiatiefnemers uit de wijk kunnen via het Leefbaarheid- en Initiatiefbudget hier een beroep op doen.

Lerenderwijs kan het beleidskader of de subsidieregeling aangescherpt of aangevuld worden als daartoe aanleiding is.

23.4 Behoud opgebouwde ervaring en expertise in de wijken

Uit de gesprekken met wijkraden, actieve bewoners en maatschappelijke organisaties over de transitie naar wijkplatforms, komt naar voren dat het waardevol en wenselijk is dat de opgebouwde ervaring en expertise door de wijkraden wordt behouden (bron: informatienota 2023/733583). Ook de Participatieraad onderschrijft het belang om de huidige kennis en ervaring te behouden. Uit de evaluatie van de wijkplatforms in Utrecht (Labyrinth onderzoek en advies, april 2022) blijkt dat veel voormalige wijkraadleden actieve trekkers worden van de wijkplatforms, met kennis van de wijk en gemeente. Maar ook maken de ervaringen in Utrecht duidelijk dat het proces van opheffen van de wijkraden en invoeren van de platforms een proces is waarin zorgvuldigheid van belang is, omdat het ook de bron kan zijn dat actieve bewoners zich boos terugtrekken. In Utrecht is ook duidelijk dat wanneer een stevige, actieve trekker in de wijk ontbreekt het platform niet van de grond komt.

Advies: koester de bewoners die nu in wijkraden actief zijn, en heb aandacht voor de emoties en zorg die bij hen kunnen leven als gevolg van de transitie naar wijkplatforms. Op de langere termijn heeft zowel de wijk als de gemeente er meer aan dat actieve bewoners actief blijven. Ons advies is om niet in alle stadsdelen tegelijk te starten met het invoeren van wijkplatforms, maar eerst op beperkte schaal ervaring op te doen en van daaruit verder uit te bouwen. Start met wijken waar de wijkraad positief is over de transitie en wijken waarin nu nog geen wijkraad actief is.

Antwoord

Het plan van aanpak en de ondersteuning vanuit de gemeente staan nu uitgebreider beschreven in het beleidskader.

23.5 Structuur wijkplatforms

Elk wijkplatform mag haar eigen structuur, vorm en werkwijze kiezen. Enerzijds geeft dat ruimte voor flexibiliteit per wijk, anderzijds draagt het niet bij aan helderheid over taken en rol. De huidige verordening wijkraden is duidelijk: er staat precies in waar een wijkraad wel en niet voor is en hoe de verhouding gemeente/bewoners/wijkraad is. Het zou helpend zijn wanneer er ook voor de wijkplatforms een dergelijke mate van helderheid komt.

Advies: creëer zoveel mogelijk helderheid over structuur, vorm en taken van de wijkplatforms. Doe bijvoorbeeld een uitspraak over de rechtsvorm die de voorkeur heeft, waarop eventueel een uitzondering mogelijk is indien een platform dat wenst.

Antwoord

Het is aan de wijkplatforms om te bepalen hoe zij zich willen organiseren, vanuit de gemeente wordt niet 1 vorm verplicht gesteld. Wel biedt de gemeente hulp en ondersteuning om wijkplatforms zo goed mogelijk op weg te helpen. Dit staat nu uitgebreider beschreven in het beleidskader.

23.6 Digitaal platform: toegankelijkheid

In de informatienota (2023/733583) wordt aangegeven dat de gemeente de mogelijkheden onderzoekt om te voorzien in een digitale landingspagina waar wijkbewoners informatie kunnen vinden over alle zaken waarover zij in een wijk of gebied kunnen meepraten of meedoen. Om zoveel mogelijk bewoners te kunnen bereiken en te activeren, is het van belang dat er direct vanaf de ontwerpfase rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid van dit digitaal platform, bijvoorbeeld voor anderstaligen of visueel beperkten.

Advies: houd bij een digitaal platform rekening met de toegankelijkheid voor zoveel mogelijk inwoners van Haarlem.

Antwoord

Voor de gemeentelijke website gelden verplichte toegankelijkheidseisen voor overheidswebsites en die regels worden zeker nageleefd.

23.7 Afsluitend

De Participatieraad steunt elk initiatief om participatie in de Haarlemse wijken te stimuleren en verbreden. De transitie naar wijkplatforms wordt met die gedachte gedaan. In Utrecht is deze transitie een aantal jaren geleden ingezet en uit de evaluatie die daar is uitgevoerd zijn waardevolle lessen en inzichten op te doen. Wij gaan ervan uit dat de evaluatie al bekend is bij het college, maar wijzen u voor de volledigheid toch graag op de lessen die hieruit geleerd kunnen worden. Welke keuze ook gemaakt wordt, voor een succesvolle en betekenisvolle rolinvulling van de wijkplatforms en hun verbinding met de wijkbewoners, is het van groot belang dat de gemeente heel actief en transparant communiceert met de wijkplatforms. Dit is ook een les die uit de Utrechtse ervaringen valt af te leiden.

Antwoord

De lessen uit het evaluatierapport van Utrecht zijn meegenomen in het transitieproces in Haarlem. Ook is de gemeente op werkbezoek geweest in Utrecht.